

Den 16. juni 2010

Til
Det Sociale Netværk
Sankt Annæ Plads 16
1250 København K

Kære Poul Nyrup Rasmussen og Palle Simonsen,

Først og fremmest tak for jeres meget positive initiativ med at indkalde diverse professionelle interessenter til en uformel drøftelse med jer d. 11. juni. Vi deltog med stor interesse, og håber, at der bliver lejlighed til at videreføre drøftelserne under den ene eller anden form.

Mødet var jo af gode grunde, tidspresset, og havde meget brede temaer oppe. Der blev også markeret fra forskellig side, og en del af disse markeringer illustrerer, at de to sektorer – regioner og kommuner – og de forskellige faglige perspektiver – især det lægelige og de mere psyko-sociale - ikke altid praktiserer lyttende dialog... Som vi også fremhævede på mødet, er sektorerne i høj grad forbundne kar, og for at skabe bæredygtige løsninger, må vi dels skabe incitament til at overvinde den fremherskende kassetænkning, og dels modvirke enkelt-faglighedens tilbøjelighed til at se sig selv som "universets centrum".

Vi ønsker med dette brev at uddybe nogle af vores synspunkter på de temaer, som var oppe på mødet, som vores bidrag til den fortsatte dialog. Vi ønsker også at tilkendegive, at vi som repræsentanter for Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering bakker op om Det Sociale Netværks formål og vision, og meget gerne stiller os til rådighed som aktive medspillere og partnere, eksempelvis i forhold til en kommende national anti-stigma indsats.

I. Mennesker med psykiske lidelser lever hovedsageligt deres liv uden for psykiatrien. God hjælp i hverdagslivet mindsker presset på sengepladser.

- I stedet for alene at fokusere på indsatsen i psykiatriens og socialpsykiatriens institutioner, er der brug for en bred samfundsmæssig indsats, der forebygger og dermed forhindrer mennesker at komme ind i systemet, og en ligeså målrettet satsning på indsatser, der skaber udveje fra systemet.
- Det kræver øget rummelighed i normalsystemet – at borgeren får hjælp til at forblive i sine meningsskabende sammenhænge, frem for at blive ekskluderet af dem.
- Rehabiliteringsforløb bør tilrettelægges som hjælp til at navigere i normalsystemet. Eksempler kan være øget specialpædagogisk støtte til at fastholde eller genoptage uddannelse, eller 'rimelig tilpasning' og fleksible overgangsløsninger i forhold til arbejdsmarkedet. Her står vi med et problem med manglende viden/indsigt og incitament i Jobcentrene – og med reelle økonomiske problemer for dem, der gerne vil ud af pension...
- Vigtigt at få realiseret princippet om, at det ikke er borgeren der skal flytte alt efter hvor han/hun er i sit forløb, men som skal sikres et liv i egen bolig – med fleksible støttemuligheder, herunder akut- og refugietilbud.

II. De dyre tilbud – også i socialt regi – er ikke nødvendigvis de bedste for den enkelte borger på langt sigt. Hjælp til at komme videre!

- En forudsætning for en vellykket udflytning er, at det er til at få en bolig. På almindelige vilkår, hvor borgeren fx skal skrives op i et boligselskab, er ventetiden ofte uoverskuelig lang. Kommunen må derfor medtænke borgere, der er parate til at fraflytte en boform, når de opstiller kriterier for optagelse i de akutboliger, som kommunen har anvisningsret til.

- En anden forudsætning er, at borgeren får den støtte han har brug for i forbindelse med flytning. I en systemlogik flytter borgeren fra en type tilbud til et anden. Det betyder i mange kommuner, at borgeren må tage afsked med de kendte støttepersoner og indlede samarbejde med nye. Det er ikke hvad borgeren har brug for. Vores viden om den gode flytning fortæller, at borgeren i en periode, hvor så meget andet bliver nyt, har brug for at bevare relationen til kendte støttepersoner.
- Indholdet af det daglige samarbejde er afgørende, når en borger i et botilbud skal opnå en mere selvstændig og meningsfuld tilværelse. Et nøgleord er *tilknytningskompetence*, der handler om tilknytning til samfundet uden for boformen. Tilknytningskompetence er mindst lige så vigtig som de *hjemmelivskompetencer*, der traditionelt fylder i de socialpsykiatriske boformer. I fremtiden skal kontakt til familie, venner, arbejde, uddannelse, fritidsliv osv. veje lige så tungt i samarbejdet som rengøring, indkøb, tøjvask, madlavning osv.
- Ingen borgere må blive fanget i tilbud og strukturer, der modarbejder deres muligheder. Det opfordrer vi til bliver vores fælles mål at forhindre. Den nuværende situation med opdeling af betalings- og handlekommune skaber utrolig mange utilsigtede problemer for borgere som ønsker at flytte ud...

III. En presset kommunal økonomi kan stille sig hindrende i vejen for udvikling og dokumentation

- Udvikling kræver, at der er en vis 'luft' i den daglige praksis, der gør det muligt at prøve sig frem med nye indsatser, systematisk at følge op på hvordan de virker, og løbende tilpasse sin praksis, til det man har lært. Disse betingelser for udvikling er blevet vanskeligere som følge af strukturreformen.
- Kommunerne har efter reformen oplevet en væsentlig udgiftsudvikling på det specialiserede socialområde. Den er ikke forårsaget af, at boformerne er blevet dyrere. Alligevel er det udgifter på dette område, der kommer i søgelyset, når der skal spares på det samlede område. Fra et styringsperspektiv er det lettere at gennemføre takstreduktion eller øge kravet om belægningsprocent, end fx at spare ved at ændre kriterier for tildeling af ydelser på andre serviceområder.
- Presset på boformernes økonomi, og dermed på det overskud, der er til udvikling, forstærkes yderligere af, at spørgsmål om pris bliver stadig vigtigere i de enkelte visitationssager. Alle boformer er i dag forpligtet til at være registreret på Tilbudsportalen med oplysninger dels om pris og dels om de ydelser, man kan forvente at brugerne modtager i boformerne. Hensigten er, at sagsbehandlere i hele landet til enhver tid skal kunne slå op på tilbudsportalen og se, hvad man får for pengene i den enkelte boform. Hensigten er for så vidt god nok. Problemet er blot at der på boformsområdet endnu ikke er udviklet et 'sprog', der gør det muligt for boformerne at beskrive deres praksis på en måde, så indholdet i deres tilbud kan sammenlignes. Dermed bliver det eneste, der reelt kan sammenlignes, prisen.
- I Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering vækker det bekymring, når vi ser, at de afgørende udfordringer, som boformerne slå overfor, bliver ledsages af stadig vanskelige vilkår for at gennemføre udvikling.
- Der bør rettes en skærpet opmærksomhed mod øgede muligheder for afinstitutionisering. Det er internationalt anerkendt, at det er stigmatiserende og invaliderende at opholde sig i reservat-lignende boformer. Vi anbefaler, at netværket udarbejder en række business-cases, der viser hvordan det reelt er såvel billigere som mere menneskeligt værdigt og fagligt kvalificeret at skabe et meningsfyldt liv i en almindelig bolig, naturligvis med den støtte, der er behov for.

IV. Psykiatrien er bio-psyko-social, men der er brug for at ændre vægtningen

- Kun 8 % af mennesker med psykose fik i 2009 tilbud om psykoterapi! Kampagnen om fri og lige adgang til psykologhjælp er derfor vigtig – og bør udvides!
- Hvis vi skal væk fra kronicitetsparadigmet, og frem til reel inklusion, medborgerskab og lige rettigheder, så må vi også bevæge os væk fra isoleret medicinsk behandling og socialpsykiatrisk

”særforsorg” og hen imod et psykosocialt rehabiliteringsperspektiv med udgangspunkt i tværsektorielt samarbejde og sektoransvarlighed.

- Der er brug for øget satsning på praksisforskning og videnskabelige netværk, hvis vi skal demonstrere overbevisende sammenhæng mellem vores professionelle indsats og borgernes muligheder for at komme sig.
- Vi skal undgå, at kravene om ”best practice” og kvalitetsstandarder alene bliver anvendt defensivt i forhold til at undgå fejl, men ikke offensivt i retning af at udvikle det fremragende – som altid er en skræddersyet, individuelt tilrettelagt indsats udviklet i samarbejde med borgeren og med udgangspunkt i hans/hendes livssituation og præferencer.
- Der er brug for at styrke og udvikle eksisterende forskningsmiljøer og deres indbyrdes samspil og ikke mindst for at styrke den samfundsvidenskabelige og humanistiske forsknings fokus på feltet.

V. Anti-stigmatisering vigtig – men konkret kendskab er mere effektivt end store mediekampanjer

- Det er afgørende, at de mangeårige internationale erfaringer fra anti-stigma kampanjer nyttiggøres i forhold til en kommende dansk indsats på området.
- Det er vigtigt at forholde sig til, at fordomme også eksisterer blandt de professionelle, ifølge nogle undersøgelser faktisk stærkere dér end i samfundet som helhed.
- Det er derfor vigtigt, at den internationalt tilgængelige viden om recovery og om principper for recovery-orienteret indsats bliver udbredt, også inden for behandlingssystemet og i den sociale sektor (m.v.)

VI. Reel recovery-orientering indebærer ikke bare ændringer i periferien, men i hele tilgangen

- Hvis vi for alvor skal bygge videre på den eksisterende vidensbase om recovery og recovery-orientering, så kræver det vidtgående ændringer i hele den måde, vi i dag arbejder på, såvel i regioner som i kommuner og ikke mindst i deres indbyrdes samspil. Der er meget langt fra blot at skrive ordet ind i planerne og så til at skabe forudsætninger for en recovery-orienteret indsats på alle niveauer. Her er masser af tilgængelig viden, men der mangler en systematisk udbredelse af den, samt erfaringsudveksling om fremdriften.
- Vi forsøger som Selskab efter bedste evne at løfte en del af denne opgave, aktuelt med konferencen ”Recovery – fra holdning til handling” som afholdes i Torvehallerne i Vejle d. 27-28. oktober 2010, se www.psykosocialrehabilitering.dk
- Endelig er der grund til at minde om, at en evidensbaseret praksis ikke kan etableres uden systematisk inddragelse af brugernes erfaringer og præferencer. Det nødvendiggør en styrkelse af brugere og netværk til at blive aktive og kritiske medspillere, og at fremme de frivilliges selvorganisering og selvhjælpsinitiativer. Brugere og netværk må inddrages i planlægning, implementering og evaluering, såvel på individ- som på gruppe-, tilbuds-, organisations-, og samfundsniveau.

Med venlige hilsner

Mogens Seider,
Socialpsykiatrilæder i Høje Taastrup Kommune

Jørn Eriksen,
Forstander for Slotsvænget, Lyngby-Tårnbæk Kommune

Pernille Jensen
Udviklingskonsulent, Nybrogård, Gladsaxe Kommune